

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ
ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ
ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਜੇ. ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਕਪੂਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਬਿਨੈਕਾਰ।
ਬਨਾਮ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼, ਪੰਜਾਬ
ਅਤੇ ਹੋਰ, — ਉੱਤਰਦਾਤਾ।
ਸੀ ਡਬਲਯੂ, 1964 ਦਾ 1617

**ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਏਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1948 ਦਾ ਐਲ)-ਐਸ. 42—
ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਮੀਲਟ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰ — ਕੀ
ਅਜਿਹੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ
ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ — ਏਕੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ — ਕੀ ਸ਼ਮੀਲਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ
ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।**

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਐਡਜਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬਕਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਏਕੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਵਾਧੂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਈਡਰ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 29 ਮਾਰਚ, 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਿਸਪੈਂਡੈਂਟਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਲਈ ਕੇ.ਐਸ. ਕਵਾਤਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੀ.ਪੀ. ਸਾਰਦਾ।

ਆਰਡਰ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ, ਜੇ.-ਕਪੂਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੂਨਕ ਦੇ 137 ਹੋਰ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ 29 ਮਾਰਚ, 1964 ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਨਰਵਿਭਾਜਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਸ ਸਕੀਮ ਖ਼ਿਲਾਫ ਕਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁੜ ਵੰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਅਪੀਲਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 53 ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ 'ਚ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ 'ਸੈਲਾਬ' ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ 'ਸੈਲਾਬ' ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟ ਕੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ

ਲਗਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਝੁਕਾਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ; ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਜੋ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਤੋਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੱਕ-ਧਾਰਕ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਉਹ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਮੁੜ-ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਐਡਜਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਸੋਲੇਮਨ ਮੁਸਾਜ਼ੀ ਅਸਮਲ ਬਨਾਮ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਮੰਡਲ (1) ਦੇ ਕੇਸ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਸਰ ਜਾਰਜ ਰੈਂਕਿਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪੰਨਾ 556 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:-

“ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ! ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਉਸ ਕੋਲ ਜੋ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕੇ ਜੋ ਕਿ ਸੁਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੁਧਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਖਰੀਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਰਕਮ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ

ਨਾਲ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ; ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਜਿਸ ਮਾਲਕ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਲਾਭ ਦਾ ਹਰ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ।"

ਇਸ ਲਈ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕੁਝ ਬਕਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਵਾਧੂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਈਡਰ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਧਿਰਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਮੀਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਏਕੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ 29 ਮਾਰਚ, 1964 ਨੂੰ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਆਰ.ਐਸ.

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1929 ਕੈਲ. 553

ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, (ਅਨੁਵਾਦਕ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ : ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜਿਹ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ।